

передбачають поетапне формування мотивації, а саме (розглянемо на прикладі уроку « Загальна характеристика класу Плазуни»):

I-й етап – виникнення мотивації (розповідь);

II-й етап – підкріплення та посилення навчальної мотивації (проблемне навчання, гра «Біологічне лото»);

III-й етап – мотивація завершення (розминка, гра «Хто є хто?»).

Отже, формування мотивації – важлива умова успішної організації навчально-виховного процесу з біології, особливо навчальної діяльності учнів основної школи. Ефект активізації мотиваційної діяльності учнів залежить від педагогічно правильної її організації. Саме тому, якщо форми та методи роботи будуть підібрані вдало, то процес навчання буде цікавим не лише для вчителя, а й для учнів.

Список використаних джерел:

1. Божович Л.І. Проблема розвитку мотиваційної сфери дитини // Вивчення мотивації поведінки дітей та підлітків [Електронний ресурс] / Л.І.Божович – Режим доступу: <http://www.koob.ru/age_psychology> – Загол. з екрану. – Мова рос.
2. Занюк С.С. Мотиваційний тренінг. Формування мотивації учбової діяльності у студентів та старшокласників // Практична психологія та соціальна робота / С.С.Занюк. – 2002. – № 8. – С. 31-42.
3. Мотивація на уроках біології: 8 клас / упоряд. Г.А. Опаренюк. – К.: Редакції газет природничо-матем. циклу, 2012. – 120 с.
4. Нестеренко М.С. Мотиваційний компонент уроку у змісті методичної підготовки учителя біології / М.С. Нестеренко, О.А. Цуруль // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції XXI Каришинські читання [«Методика навчання природничих дисциплін у вищій та середній школах»], (Полтава 29-30 травня 2014 р.). / [за заг. ред. М.В. Гриньової]. – Полтава: Астроя, 2014. – С. 175-177.

Мельник С.В.

студентка,

Науковий керівник: Кириченко І.Л.

*викладач інформатики, спеціаліст II кваліфікаційної категорії,
ВКНЗ «Коростишівський педагогічний коледж імені І.Я. Франка»*

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Стрімке та постійне удосконалення інформаційних технологій створює умови для ефективного розвитку сучасного суспільства. Мобільні телефони, телебачення, комп'ютери та Інтернет, розширивши комунікаційні та просторові межі, розкрили нові можливості для спілкування, освіти, праці, відпочинку, творчої самореалізації особистості у будь-якій сфері діяльності.

Інтернет-технології стали природною частиною життя не лише дорослих, а й дітей. Практично для кожного школяра сьогодні є звичним отримання інформації за допомогою пошукових систем, використання електронної пошти,

сервісів миттєвих повідомлень, соціальних мереж, он-лайн ігор та багато інших ресурсів віртуального простору, які сприяють розвитку особистості, її додатковій самоосвіті, підвищенню рівня ерудиції, формуванню навичок спілкування з людьми.

У глобальній мережі існує велика кількість навчальних, розвиваючих та розважальних сайтів, орієнтованих на дітей. З їх допомогою молодші школярі в цікавій ігровій формі можуть, наприклад, засвоїти основи письма і лічби, навчитися малювати і моделювати, привчитися до самостійної роботи і розширити коло інтересів [1, с. 9].

Але в Інтернеті може бути не тільки цікаво, а й небезпечно. Відсутність життєвого досвіду в юних користувачів підвищує ризик зіткнутися з он-лайн-загрозами незахищеного інформаційного простору. Надання переваги віртуальному світу перед реальним може негативно впливати на психіку і здоров'я дитини, погіршити зір, поставу, сон, викликати тривожність, дратівливість, соціальну дезадаптованість.

Тому серед різних проблем сучасного інформаційного суспільства основне місце посідає проблема інформаційної безпеки дітей як вдома, так і в школі.

Під поняттям «інформаційна безпека» розуміють комплекс заходів, спрямованих на забезпечення захищеності інформації від несанкціонованого доступу, використання, оприлюднення, руйнування, внесення змін, ознайомлення, перевірки, запису чи знищення [2, с. 23].

Як правило, діти молодшого шкільного віку виявляють підвищену зацікавленість до усього нового, яскравого, незвичайного, легко піддаються впливу, більш допитливі, ніж дорослі, та використовують Інтернет в якості одного з універсальних способів дослідження і пізнання навколишнього середовища. Але вони не завжди можуть реально оцінювати рівень достовірності й безпеки інформації, що містить віртуальний простір. Сьогодні на Інтернет-сторінках школярі можуть побачити те, що їм поки бачити непотрібно, або й взагалі нікому не бажано бачити. Всесвітня мережа перетворилася на великий смітник, де корисна і цікава інформація перемішана з низькопробною та брудною. Веб-сайти агресивного спрямування і суперечливого характеру становлять для юних користувачів серйозну загрозу, впливають на соціально-моральні орієнтири. Результатом контакту дитини з такою інформацією можуть бути психологічні травми, наслідки від яких тримаються у підсвідомості довгі роки і впливають на сприйняття навколишнього світу.

Саме тому вчителям і батькам важливо знати про небезпеки, з якими можуть зіткнутися недосвідчені користувачі Інтернету. До переліку Інтернет-загроз відносять: комп'ютерну залежність, розходження між реальним «Я» і своїм Інтернет-образом (часто діти ототожнюють себе з героєм гри), доступ до небажаного контенту (матеріали непридатного для дітей та протизаконного змісту – порнографічні, такі, що пропагують наркотики, психотропні речовини й алкоголь, тероризм і екстримізм, ксенофобію, сектантство, національну, класову, соціальну нетерпимість і нерівність, асоціальну поведінку, насилля, агресію, суїцид, азартні ігри тощо), Інтернет-шахрайство та мобільне

шахрайство, зараження комп'ютера шкідливим програмним забезпеченням [3, с. 53-54].

Формування і розвиток інформаційної безпеки молодших школярів значною мірою залежить від співпраці батьків і вчителів, які повинні постійно мотивувати дітей дотримуватися правил поведінки у віртуальному світі та стежити за їх дотриманням. Важливо донести до дітей, що комп'ютер, в першу чергу, – це дорогий технічний засіб, який призначений не тільки для розваг та ігор, а й може допомогти у навчанні та розвитку. Варто показати школярам якнайбільше ресурсів у мережі, які містять навчальні та розвиваючі ігри, вправи, завдання та переконати в тому, що, незважаючи на широкі можливості віртуального спілкування, воно не може виключати і замінювати реальних стосунків між людьми.

На уроках інформатики у 3 і 4 класах, коли учні вивчають теми «Безпечна робота в Інтернеті» та «Безпечна робота в Інтернеті при електронному листуванні», вчитель повинен ознайомити їх з основами Інтернет-грамотності, правилами користування, етикетом у мережі. Під час практичних робіт потрібно обов'язково відвідати зі школярами сайт Он-ляндія – безпечна веб-країна (onlandia.org.ua) – спільна ініціатива програми Microsoft «Партнерство в навчанні», соціально відповідальних комерційних структур, неурядових організацій, громадсько-соціальних діячів, яку підтримує Міністерство освіти і науки України шляхом проведення інформаційних заходів для батьків і дітей. Сайт допоможе розкрити основи безпечної роботи у веб-просторі та містить корисні і цікаві матеріали не лише для дітей, а й батьків та вчителів (інтерактивні сценарії, короткі тести, готові плани-конспекти уроків). Інформацію про Інтернет-безпеку подано доступно, що дозволить навіть початківцям ефективно використовувати ресурси мережі та захистити себе від небажаного контенту. Також на сайті можна завантажити спеціальну «дитячу» версію електронної пошти, вільну від вірусів і спаму [4].

Формуючи інформаційну безпеку молодших школярів, у школі доцільно організовувати перегляд відеороликів про правила безпечної роботи в Інтернеті, бесіди, нетрадиційні уроки, класні години спілкування, конкурси, тренінги, рольові ігри тощо.

Педагогам варто періодично проводити освітню роботу серед батьків, що сприятиме он-лайн-безпеці підростаючого покоління.

Знаючи про надмірне захоплення дитини Інтернетом, батьки не повинні забороняти їй користуватися комп'ютером, бо це може викликати протилежну реакцію і призвести до замикання дитини в собі. Їм варто знайти альтернативу он-лайн-інтересам, перемкнувши дитячу увагу на досягнення успіхів у реальному житті: відвідування гуртків за інтересами або спортивної секції, прибирання своєї кімнати, догляд за домашніми тваринами чи рослинами і т.д. Батьки також мають пояснити дитині правила поведінки в Інтернеті та які наслідки можуть мати порушення цих правил. Доречно буде скласти і написати на папері перелік правил безпечної поведінки у мережі та прикріпити їх біля комп'ютера.

Сучасні батьки і педагоги усвідомлюють, наскільки важливу роль відіграє Інтернет у житті дітей. Але їм варто зрозуміти, що вони несуть таку ж відповідальність за поведінку дітей у веб-просторі, як і в школі, вдома чи на вулиці. Інакше вони можуть зіткнутися з цілком серйозними і неприємними результатами віртуального спілкування.

Незважаючи на безумовно позитивну роль сучасних комунікаційних засобів та Інтернету, існують певні ризики у їх використанні. Питання безпеки дітей у Всесвітній павутині залишається актуальним за сучасних умов як на державному, так і на міжнародному рівні. Тому, щоб діти вільно могли користуватися усіма перевагами Інтернет-простору, важливо навчити їх вчасно реагувати на інформаційну небезпеку та захищати себе. Це допоможе безпечно мандрувати веб-сторінками, відкриваючи для себе щось нове і цікаве.

Список використаних джерел:

1. Діти в Інтернеті: як навчити безпеці у віртуальному світі : посіб. для батьків / І. В. Литовченко, С. Д. Максименко, С. І. Болтівець та ін. – К. : ТОВ Видавничий будинок аванпост-Прим, 2010. – 48 с.
2. Карпенко Г. В. Розвиток інформаційної безпеки молодших школярів на уроках інформатики у ЗНЗ / Г. В. Карпенко // Початкове навчання та виховання. – 2014. – № 1/2. – С. 22-34.
3. Кочарян А. Формування в підлітків стійкої мотивації до дотримання безпечної поведінки в мережі Інтернет / А. Кочарян // Інформатика. – 2012. – № 5. – С. 49-55.
4. Он-ляндія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.onlandia.org.ua>